

THEN 1-NA: ZIRLÂI TLÂNGPUI THLÎRNA

Pastor pakhat hian New York state hmâr thlang lam panga awm, Native American-te (Red Indians) kulh siam an tlawh chanchin a sawi a. Chu kulh chu hmun kilkhâwr deuh taka awm ni mah se, tûn thleng hian ʔha taka humhalh tlat a la ni. Kulh awmna lâi vêlah hian kum za eng emaw zât chhông chu Red Indian-ho an lo chêng tawh ʔhîn a. Kum tin hian mi sâng têlin an tlawh ʔhîn. Pastor chuan anmahni kâihruaitu hnênah hemi hmun tlawhtute zînga pakhat talin Red Indian-ho thalfangte kha an hmuh leh hmuh loh a zâwt a. Kâihruaitu chuan, “Hmu e, kulh hma lam kawngkhâr, tûna i dinnna takah khân a awm alâwm” tiin a chhâng a.

A chhânna chu pastor chuan mak a ti hle mai. Chumi hmun chu ni tinin mi tam takin an kal tlang ʔhîn a. Enga ti nge tu mahin Indian-ho thal fang ngaihhlut êm êm chu an hmuh si loh theih le? Chutah anmahni kâihruaitu chuan hrilh fiahin, thlafangte chu lei hnuaia a inphûm a ni a. A hmuh theih hun ʔha ber chu thlasik a zawh hnu chiah, nipui a lo niha vûrte a lo tuihal hunah a ni tiin a hrilh ta a. Thal fangte chu an awmna hmunah eng tik lâi pawhin an awm reng a, hmuh theih hun ʔha a lo inher chhuah veleh an lo lang mai ʔhîn a ni.

Tûn kêr zirlâi, “Kan Chawlh Hahdam Theih Lohna Chhante” tihah hian hmuh theih loh thûra inthup, mahse a châng châng inlan ʔhîn ngaihtuahna ʔha lo tak takte kan zir ho dâwn a. Hêng—chapona, mahni hmasialna, ropuina ûmna leh vervêkna te hi Kristiante nun ngeiah pawh lo lang chhuak ve ʔhînin, thu hretu kan nihna kawngah pawh kan hming tihliautu a ni fô mai. Tirhkoh Paula chuan, “Fîmkhur rawh u; chuti lo chuan, Pathian khawngaihna ata in bo dah ang e, khâkna zung eng emaw lo chawra tibuai che u-in,

chu chuan mi tam tak chu tihbawhlhlahwin an awm ang” (*Heb. 12:15*) tiin min lo hrilh a. Khâkna zungte chu kan thinlungah hian a awm reng a ni. Hêng zungte hi, kan thunun a nih loh chuan a rawn ʔo chhuak ang a, chu chuan rah ʔha lo tak tak a rawn thlen ang. Tûn kârah hian hêng zungte zînga tlêm azâwng hi kan zir ho ang a, eng tin nge kan lo hriat theih ang tih pawh kan ngaihtuah bawk ang—chutichuan, Pathian khawngaihna azârah kan nun aʔanga paih chhuah dân hriat kan tum dâwn a ni.

THEN 2-NA: ZIR ZÂUNA

Matthaia 10:34–39-a Isua thu sawi hi han chhiar thuak rîkngawt chuan eng nge a sawi tum ni ang aw tih mai a awl khawp mai. Isua hi Remna Lal Fapa a nih chuan, eng vângin nge leiah hian rem lentîr tûr ni lovin, khandaih lêngtîr tûr zâwka lo kal a nih thu a sawi le (*Mat. 10:34*)? Eng vângin nge, “Mi a hmêlmâte chu amâ chhûngte zînga mi ngei an ni” (*Mat. 10:36*) tih thu a sawi a? Eng vângin nge, “Tû pawh a nû emaw, a pâ emaw keimah âia hmangaih zâwk chu ka mî ni tlâk a ni lo” (*Mat. 10:37*) a tih? Hetah hian thil hriat tûr pawimawh tak tak a awm nual a.

Chûng zînga pakhat chu, a zirtîrte hi zirtîr nih avânga man a pêk ngâite chu hre tûrin a duh tih hi a ni. Miin Krista a lo pawm a, amah zui tûra thutlûkna a siam chiah hian, Setana chu a thin a rim ʔhîn a. Chuvângin chanchin ʔha dotu an awm hian mak kan tûr a ni lo. Setana lakah indo kan puang tihna a ni a, hremhmun sipai zawng zawngte nêk kan inbei tihna a ni. Hêng Bible chângachte hian remna, remna dik tak chu indona kâra amah zui kan lo thlan chiah hian a lo thleng ʔhîn a ni tih Isuan min hrilh a. A sawi tum ber chu amâ laka rinawm leh ngheh tlat thu a ni. Isua chuan kan chhûngte hi zah tûrin min sâwm ʔeuh tho nachungin, anni thu âia âwih zâwk tûr mi dang kan nei a. Kan nuna

Krista kan dah hmasak ber a, a awmpuina kan chang ngei a ni tih hriatna kan neih hian, kan thintlungh thlamuanna a lo thleng ðhîn.

Kristâ Inphahhniamna

Tirhkoh Paula chuan Pathian Lehkhabu-a Krista inphahhniam thu sawina chipchiar ber hetiang hian a lo puang chhuak a. Chu chu theologian ðhenkhat pheï chuan “Pathian hmangaihna tui khawhthla” tiin an sawi hial. Filipi 2:5–7-ah chuan heti hian a sawi a: “Hê rilru, Krista Isua pawha awm bawk kha, nangmahniah awm rawh se; ani zawngin *Pathian anga awm* a, Pathian tluka awm chu thil thlâkhlelh hleih theihah a ruat lo va, mihringte anga lo piangin bâwih angah a insiam a, amah leh amah a *intitlâwm ta zâwk a*” tiin. Hetah hian ðawngkam pahnih, inang lo tak tak a sawi a: ‘Pathian ang’ tih leh ‘bâwih ang’ tihte hi. Grik ðawnga “ang” tih sawina thumal chu *morphe* a ni a, chu chu “nihna lairil” ti pawha lehlin theih a ni.

Isua kha a nihna lairil tak, a nihphung rêngah chuan Pa nêna intluk a ni a. Chatuan atâ intluk niin, Pa nêan lo awm dûn reng tawh ðhîn. “Amah leh amah a *intitlâwm a*” tih pawh hi a intiruak a, Pathian tlukpui a nihna anga a hamðhatna leh a dinhmunte chu hlîp vekin, mihringah a lo chang tihna a ni. Mihringah a lo chang a ni mai lo va, mihringah pawh a hniam ber, chhiahhlawhah a rawn ðang a. Chhiahhlawhah a ðang pawh a la ni ta mai lo, chhiahhlawh azawnga chhiahhlawh inngâitlâwm ber niin, pûte thu âwih êm êm ang hi a ni bawk. Thu a âwih a ni satliah mai lo va, thihna azawnga râpðhlâk ber, krawsa thihna chu a lo tuâr a. Kan chatuan LALPA Isua, Siamtu Engkimtithei, mi zawng zawngin a rawng an lo bâwlsak tawh ðhin chu, mî zawng zawng bâwihah a lo chang a. Isuâ nun hian mahni inphat rawngbâwlna nun hi nun hahdam ber leh hlimna thlentu nun a nihzia chiang takin a tilang.

Khatianga mahni inhlân leh, mi dangte hmangaiha an rawng a bâwlsakna nun kha, Luka 12:13–15-a kan hmuh, mahni hamthatna ûm rêng rênga nung emaw tih tûr tlângvâl pahnihte nêh hi chuan inang lo tak a ni. Hê mîte ûnau hi an pa ro khâwmtu zâwk nih inchuhin an intibuai a. An zînga pakhat zâwk chu Isua hnênah lo kalin, an buaina chu chin felsak tûrin a rawn sâwm a. Mahse Isuan a duh lo, chin felsak ahnehin thlamuanna leh hlimna dik tak chu lâk khâwm âiin pêk chhuah aţangin a lo thleng thîn zâwk a ni tih Chiang takin a hrilh a nih kha. Keimahni hlimna tûr nia kan hriata mi dangte kan tihbuai hian ni lovin, mi dangte hlimna kan siamsak zâwk hian keimahni ngei pawh kan lo hlim thîn a ni.

Ropuina Ûmna/Chapona leh Kristian Sâkhua

Zanriah Hnuhnung, mihringte chanchina hun khûn ber hman a nih lâi khân, zirtîrte chu Isuan lalram a din hunah tu nge ropui ber ni ang tih thû mai mai inchuhin an lo inhnial pêk a. Kristan phatsan a tawh hmâ zân, mana a awm dâwn hnaiah ngei pawh khân, leiah hian lalram thar a rawn din dâwn niin an la ngâi tlat a; a din a nih chuan dinhmun tha ber luah an duh theuh bawk. Hei hi ropui ber nih inchuha an inhnial buai tum khatna a ni lo. Matthaia 20:20–28-ah chuan Kristian sâkhaw laimu puan chhuahin a awm a.

Krista zuitu nih awmzia chu eng nge ni tih Chiang takin sawi fiah a ni. Isua chu a tâwpna atân Jerusalem lam panin a kal leh a. A zirtîrte hnênah khân hnâwl a ni ang a, a chungthû ngaihtuah a ni ang a, dik lo taka hêk a ni ang a, a tâwpah pheh chuan khenbehin a awm dâwn a ni tih a hrilh a; mahse, anni chuan chutiang thil a thlen theih an ring lo thung. Messia nihna an lo hriat thiam dân khân a tih tûr hre thiam lo tûrin an mit a tidel tlat a. Chutianga ropui an thlâkhlel êm avâng chuan Jakoba leh Johana-te nû pawhin

Isua hnênah khân a fâte tân dinhmun ƣa a rawn dîl ta rêng a nih kha (*Matthaia 20:20, 21*).

“Ani chuan a hnênah, ‘Hêng ka fapâte pahnih hi i ramah, i dinglamah pakhat, i veilamah pakhat an ƣhut theihna tûrin thu pe ta che,’ a ti a” (*Mat. 20:21*).

Jakoba leh Johana-te hi, Petera nêan an pathumin Isua hnêm hnâi zualtute an ni a. Isua pawhin a ngainat zualte an ni. Hetia an nuin thil a dîlsak hmâ hian Isua ngeiin, “Tih tak meuhin ka hrilh a che u, Siamtharnaah chuan, Mihring Fapa a ropuina lalƣhutphaha a ƣhut hunah, nangni mi zuitûteho hi Israel hnam sâwm leh hnam hnihte chu ngaihtuahin, lalƣhutphah sâwm leh pahnihah in la ƣhu vê ang” (*Mat. 19:28*) tiin a hrilh tawh a. Chuti chungah, Isuan a chatuan lalram din tûra Jerusalema a kal dâwn chuan mi dang zawngte âia hnaih lehzuala a bula ƣhut lo dîl hi a âwm ang lo i ti vê em? A rawngbâwl chhûng zawng khân amah hnaih ber bertûte zîngah an lo tel tawh ƣhîn a. Amah Isua pawhin a ring êm êm, a ngainat zualte an nih avângin dinhmun zahawm bîka dah phû ni-ah an inngâi a ni âwm e.

Hetianga Jakoba leh Johana-te ûnauvin lalrama dinhmun ƣa ber chan an lo khêl chiam mai hian zirtîr dangte thin a tirim a. Mahse, a hun takah Isua a che ta a ni. A thusawi hian Kristian sâkhaw nihna ril tak chu a puang chhuak a. Zirtîrte chu a hnêna lo kal tûra kovin, hê thû hi a hrilh ta a ni: “Gentail-te chungah rorêltûte chu an chungah an lal êm êm ƣhîn a, an mi liante chuan an chungah thû an nei êm êm bawk ƣhîn tih in hria e. Nimahsela, nangni zîngah zawng chutiang a ni vê lo vang; tû pawh in zînga mi lian nih duh apiang chu, in rawngbâwltu-ah a awm zâwk tûr a ni. Tû pawh in zînga hmasa ber nih duh apiang chu, in chhiahhlawhah a awm bawk tûr a ni; Mihring Fapa hi rawngbâwlsaka awm tûrin a lo kal lo va, rawngbâwl tûr leh, mi tam tak tlan nâna a nun pe tûr zâwka a lo kal ang khân” (*Mat. 20:25–28*).

Hê khawvêl inngahna dân chu *lâk* a ni a. Kristâ ram inngahna dân erawh chu *pêk* a nih vê thung. Hê khawvêl inngah dân chu *mahni-inchâwisânna* a ni a. Krista lalram inngahna chu *mahni-inhlanna* a ni. Hê khawvêl inngahna dân chu *mahni-inngaihtuahna* a ni a. Kristâ lalram inngahna dân erawh chu *mi dangte ngaihtuahna* a ni thung. Isuan a zirtîrte rilrû-ah eng nge awm tih a hria a, chuvâng chuan Kristian nun lairil takah thû a sawi ta a. Khawvêlah hi chuan mi ropuite chu mi dangte thunun theitûte an ni tih hi a dik thu a sawi a. Chutiang mîte thu sawi chu mi dangin an zawm ngei a ngâi thîn. A thu kamkhat lek hmangin mi dangte chu a rawngbâwl tûrin a hmin thei a, a mamawh zawng zawng pawh tihsak a ni bawk ang. Khawvêl hian chutiang mîte chu mi ropuah a ngâi a; chutih lâiin Kristâ ngaihah erawh chuan mi dang rawngbâwlsakna hi ropuina entîrtu a ni thung; ropuina chu kan tâna thil ti tûra mi dangte thupêk hi a ni vê lo. Hê hi thil danglam tak mai a ni a, khawvêl mîte teh dân nêen chuan a letling thawk a ni.

“Khawvêl lalramahte hi chuan dinhmun sâng chelh hi mahni intihropuina hmanrua atân hman a ni a. Mipui mimirte hi chu rorêltûte rawngbâwlsak tûra lo awm vê mai nia ngaih an ni thîn. Hûhâng, hausakna leh lehkha thiamna te pawh hruaituten mi nâwlpuite an thunun theihna tûra an hmanraw hman thinte a ni a. Mi hausâ leh changkângte chu ngaihtuahna hmang a, thutlûkna siam a, nun nuâm taka hmang a, rorêltu tûr an nih lâiin, mi hnuaihnungte erawh thuâwih tûr leh rawngbâwl tûr an ni vê thung. Thil dang ang bawkin sâkhua pawh hi thuneihsa hmannaah a lo chang zo ta a. Mipui mimirte chu an hotûte sawi ang ang chu thuâwih taka ti tawp zêl mai tûra ngaih an ni a. Mi tin hian anmahni tân ngaihtuahna an sêng a, thil an tih bawk tûr a nih lâiin, chutiang chu an tih phalsak a ni lo tlat sî.

“Krista chuan inngahna dân danglam hmangin lalram thar a rawn din dâwn a. Mîte chu thuneitu tûr ni lovin, rawngbâwl tûr zâwkin a ko va, mi chakte chu mi chak lote phurrit chhâwk zângkhâisaktu ni tûrin a ko bawk. Thiltihtheihna nei, dinhmun sâng luahtu, talen nei thâ leh lehkha thiamte chu, an mihringpuite rawngbâwlsaktu ni tûra beisei an ni.”—Ellen G. White, *Chatuan Nghahfâk*, p. 550.

THEN 3-NA: NUNA BEL TÛR

Isua nun kan han thlîr hian kan nun hi siam tharin a lo awm thîn a. A chhan pawh Ani chu kan mi ngaihsân ber a nih vâng a ni. A Thu kan chhiar aţanga kan hmuh khawngaihna, lainatna, hmangaihna leh thatna chu kan vawn tlat avângin, amah ang kan lo ni ta a. Mi dangte tân inhlân thîn a nihna chuan keimahni chauh ni lovin, mi dangte mamawh pawh thlîr vê thîn tûrin min tibengvâr thîn. Mi pakhat chuan heti hian a lo sawi a: “Mahni chauh infûn chu tu pawh ni se, thil fûn tê tak a ni ang” tiin. Tûn kêr zirlâi hi a awmzia Chiang zâwka hre thiam tûrin hêng thilte hi i ti dâwn nia:

- Mahni chauha i awm theihna tûr hmunah kal la, tichuan, i bul hnâia awm tu emaw kha a mamawh i hriatsak theih nân Pathian puihna dîl ang che.
- Chu mîina mamawh a neihte chu Thlarau Thianghlimin a hriattîr hnû che chuan, a phuhrûksak tûra tih theih i neihte Pathian zâwt la. Chu chu thil ho tê, entîr nân zanriah ei tûra sâwm te, a nau lo awmsak emaw, cancer a vei avânga lungngâi êm êm hnem emaw, naupang lehkha zirtîr emaw pawh a ni maithei.
- I bul hnâia awm tûte emaw ber tâna malsâwma i lo nih theih nân, duhthlanna siam ang che. Chutianga mi dangte malsâwmna i lo nih chuan, nangmah ngei pawh i rin phâk bâka malsâwmin i awm lêt vê ang.